

Lovforslag nr. L 219. Fremsat den 10. marts 1993 af indenrigsministeren (Birte Weiss)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om kommunernes styrelse

§ 1

I lov om kommunernes styrelse, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 483 af 21. juni 1991, som ændret ved § 38 i lov nr. 337 af 14. maj 1992, § 1 i lov nr. 479 af 24. juni 1992, § 5 i lov nr. 501 af 24. juni 1992 og § 76 i lov nr. 1054 af 23. december 1992, foretages følgende ændringer:

1. § 4, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Kommunevåben og -segl, der er registreret i Patentdirektoratet, er forbeholdt de kommunale myndigheder i den pågældende kommune. Industriministeren fastsætter regler om ansøgning, registrering, udslettelse mv. af kommunevåben og -segl samt regler om gebyrer for indlevering af ansøgninger og for udskrifter af registret.«

2. I § 5 ændres »7« til: »9«.

3. I § 8, stk. 1, 1. pkt., udgår ordene: »i primærkommuner«.

4. § 9 ophæves.

5. I § 18 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Økonomiudvalget kan endvidere varetage den umiddelbare forvaltning af andre kommunale anliggender.«

6. I § 24, stk. 3, indsættes efter 1. pkt.:

»Ved valg til økonomiudvalg og stående udvalg skal dog foretages samme gruppeanmeldelse.«

7. § 31, stk. 3, ophæves.

Stk. 4 bliver herefter stk. 3.

8. I § 32 indsættes efter »formand«: »eller næstformand (næstformænd)«.

9. I § 40, stk. 2, indsættes som 4. pkt.:

»Endvidere kan kommunalbestyrelsen bemyndige økonomiudvalget til at meddele tilægsbevillinger i tilfælde, hvor beløb fra en drifts- eller anlægsbevilling ønskes overført til en anden drifts- eller anlægsbevilling.«

10. Efter § 64 indsættes:

»§ 65. Kommunalbestyrelsen kan i styrelsesvedtægten træffe bestemmelse om, at økonomiudvalget består af kommunalbestyrelsens formand, der tillige er formand for udvalget, og formændene for de stående udvalg samt eventuelt et yderligere antal kommunalbestyrelsesmedlemmer.

Stk. 2. Formændene for de stående udvalg vælges af kommunalbestyrelsen på det konstituerende møde umiddelbart efter valget af kommunalbestyrelsens formand og næstformand (næstformænd). Valget foretages ved forholdstalsvalg og således, at samme gruppeanmeldelse gælder ved efterfølgende valg til stående udvalg og økonomiudvalg, jf. stk. 3 og 4. Valgene har virkning for kommunalbestyrelsens funktionsperiode.

Stk. 3. Grupperne bestemmer i den rækkefølge, hvori de har opnået ret til at besætte pladser som udvalgsformænd, i hvilke udvalg og med hvilke medlemmer de ønsker at besætte formandsposterne. Intet medlem kan udpeges til mere end én formandspost. Ved forde-

lingen regnes posten som formand for økonomiudvalget som den første af de formandsposter, der kan tilkomme den gruppe inden for kommunalbestyrelsen, til hvilken kommunalbestyrelsens formand hører. Når udvalgsformændene er valgt, vælges de øvrige medlemmer af de stående udvalg efter reglerne i §§ 25 og 27, idet en udvalgsformands plads regnes som den første af de pladser, der kan tilkomme den gruppe inden for kommunalbestyrelsen, til hvilken udvalgsformanden hører.

Stk. 4. Er det i styrelsesvedtægten fastsat, at økonomiudvalget består af et yderligere antal kommunalbestyrelsesmedlemmer, jf. stk. 1, vælges medlemmerne til økonomiudvalget efter forholdstal og således, at de i henhold til stk. 1 besatte pladser fragår i de pågældende gruppers pladser.

§ 65 a. Kommunalbestyrelsen kan i styrelsesvedtægten træffe bestemmelse om, at der ikke nedsættes økonomiudvalg og stående udvalg til at varetage den umiddelbare forvaltning af kommunens anliggender, jf. dog § 19, stk. 2.

Stk. 2. I kommuner, der styres efter reglerne i stk. 1, varetager kommunalbestyrelsens formand de beføjelser, der i § 37, stk. 1, og § 45, stk. 1, er henlagt til økonomiudvalget.

§ 65 b. Bestemmelse om, at en kommune skal styres efter reglerne i § 65 og § 65 a, træffes forud for eller i løbet af kommunalbestyrelsens

valgperiode. Har en kommunalbestyrelse i løbet af valgperioden truffet bestemmelse om en ændret styreform, er denne bindende for den resterende del af valgperioden.

Stk. 2. Indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om styrelsen af kommuner, der styres efter reglerne i § 65 og § 65 a, herunder regler om vederlag mv., der fraviger reglerne i §§ 16 og 16 a.

§ 65 c. Med indenrigsministerens godkendelse kan en kommunalbestyrelse i styrelsesvedtægten fastsætte regler gældende for en valgperiode, der afviger fra reglerne i denne lovs §§ 15 a-18, § 19, stk. 1, § 20, stk. 3 og 4, §§ 21, 22, 27, 28, 37, 38 og § 45, stk. 1 og 2.

Stk. 2. En kommunalbestyrelse kan med indenrigsministerens godkendelse træffe bestemmelse i styrelsesvedtægten om en anden styreform end de styreformer, der er nævnt i § 65 og § 65 a. Bestemmelse herom træffes forud for eller i løbet af kommunalbestyrelsens valgperiode og kan højst gælde for valgperioden eller den resterende del af valgperioden.

Stk. 3. Indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om en styreform, der godkendes efter stk. 2, herunder om de fravigelser af denne lovs indhold, som styreformen nødvendiggør eller gør ønskelig.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 1993.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Lovforslagets indhold

Med lovforslaget vil kommunerne få en endnu større frihed til at indrette og tilpasse den politiske ledelse og struktur i overensstemmelse med lokale ønsker og behov.

Lovforslaget indeholder to nye styreformer, der har det til fælles, at de styrker den overordnede politiske ledelse af de kommunale opgaver. Efter frikommuneloven er der hjemmel til at iværksætte forsøg med de pågældende styreformer. Da frikommuneordningen imidlertid ophører den 31. december 1993, må det ved en ændring af den kommunale styrelseslov sikres, at kommunerne også i den kommende valgperiode får mulighed for at anvende disse styreformer.

Med den foreslåede bestemmelse i styrelseslovens § 65 kan kommunalbestyrelsen træffe bestemmelse om, at økonomiudvalget skal bestå af borgmesteren og de stående udvalgs formænd (samt eventuelt yderligere medlemmer). Dette såkaldte mellemformsstyre, der består i et udvalgsstyre med magistratslignende træk, praktiseres i Esbjerg Kommune som et frikommuneforsøg.

Bestemmelsen i § 65 a giver kommunalbestyrelsen mulighed for at træffe bestemmelse om et udvalgsløst styre. Et forsøg hermed er iværksat i Ravnsborg Kommune.

Om det nærmere indhold af de enkelte styreformer henvises til § 1, nr. 10, og bemærkningerne til de enkelte bestemmelser.

Med de foreslåede regler om nye styreformer vil kommunerne i langt højere grad kunne tilpasse styreformens til de øgede krav til effektivitet og til de lokale forhold. Da kommunerne imidlertid principielt bør have den størst mulige grad af frihed til selv at vælge den udvalgsstruktur, som de lokale folkevalgte finder er bedst, foreslås det samtidig, at indenrigsministeren generelt får hjemmel til at godkende, at der – gældende for en valgperiode – sker fravigelser af styrelseslovens regler om udvalg mv., jf. § 65 c.

Kommunalbestyrelsen vil herefter i kommunens styrelsesvedtægt kunne fastsætte regler, der fraviger de almindeligt gældende regler om udvalgsstyre. Endvidere kan indenrigsministeren godkende, at en kommunalbestyrelse - højst gældende for en valgperiode - træffer bestemmelse om en anden styreform end den, der er nævnt i § 65 og § 65 a.

Denne dispensationsadgang for indenrigsministeren vil – ligesom den hidtidige frikommuneordning på dette område – kunne stimulere kommunerne til nytænkning med hensyn til, hvordan opgaverne kan løses bedst og mest hensigtsmæssigt. Det må dog samtidig sikres, at der tages de nødvendige hensyn til mindretallene, samt at der er en nødvendig klarhed i opgave- og kompetenceafgrænsningen. Under hensyn hertil og som følge af, at der er tale om fravigelser af lovens regler, må særreglerne godkendes af indenrigsministeren.

I sammenhæng med adgangen til at indføre nye styreformer, herunder udvalgsløst styre, foreslås det, at mindstekravet til kommunalbestyrelsens medlemstal forhøjes fra 7 til 9, jf. lovforslagets § 1, nr. 2.

For at muliggøre ændrede udvalgsstrukturer foreslås endvidere en ændring af styrelseslovens § 18, hvorefter kommunerne vil få adgang til at henlægge også forvaltnings- og driftsmæssige opgaver til økonomiudvalget, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, og bemærkningerne hertil.

Lovforslaget indeholder endvidere en udtrykkelig hjemmel til, at industriministeren kan fastsætte gebyrer for behandling af sager vedrørende godkendelse af kommunevåben og -seg, jf. lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Desuden foreslås den særlige regel i styrelseslovens § 9 om amtsrådsmøder ophævet. Den kommunale styrelseslovs regler gælder for kommunalbestyrelser, der efter loven omfatter både kommunalbestyrelser (i primærkommuner) og amtsråd. Den eneste særregel for amtsråd er reglen i § 9 om amtsrådenes møder, der afviger fra reglen i § 8 om kommunalbestyrelsesmøder, bl.a. ved at der for amtsråd ikke

gælder noget krav om fremlæggelse af sagsmateriale for medlemmerne. Da der ikke længere er nogen begrundelse for denne særregel, foreslås reglen ophævet, jf. § 1, nr. 3 og 4.

Herudover foreslås det fastsat i styrelseslovens § 24, stk. 3, at der skal gælde samme gruppedeling ved valg til økonomiudvalg og stående udvalg. Herved undgås det, at borgmesteren, der er født formand for økonomiudvalget, kan anmelde sig som en énmandsgruppe ved valget til økonomiudvalget og dermed opnå, at vedkommendes plads ikke fragår i det antal pladser, der tilkommer den gruppe, som den pågældende i øvrigt hører til. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne til bestemmelsen.

I lovforslagets § 1, nr. 7, foreslås, at bestemmelsen i styrelseslovens § 31, stk. 3, ophæves. Efter bestemmelsen varetager borgmesteren den umiddelbare forvaltning af de anliggender, der ikke er henlagt til udvalg. Da alle kommunale anliggender principielt skal være henlagt til udvalg, har bestemmelsen i praksis ikke nogen væsentlig betydning. Hertil kommer, at bestemmelsen er uforenelig med et udvalgsløst styre.

Endvidere foreslås det, at legitimationsreglen i § 32, hvorefter borgmesteren tillige med en dertil bemyndiget skal underskrive visse dokumenter, ændres således, at også viceborgmesteren kan underskrive dokumenterne, jf. § 1, nr. 8, og bemærkningerne til bestemmelsen.

Endelig er der i lovforslaget en hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan bemyndige økonomiudvalget til at meddele tillægsbevillinger i tilfælde, hvor beløb fra en bevilling ønskes overført til en anden bevilling, jf. lovforslagets § 1, nr. 9, og bemærkningerne hertil.

Lovforslaget omfatter ikke Københavns Kommune, hvis styrelsesforhold er særskilt reguleret i den københavnske styrelseslov.

2. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget vil ikke medføre nogen økonomiske eller administrative konsekvenser for staten. Det bemærkes herved, at størrelsen af de gebyrer, som Patentdirektoratet har fastsat for behandling af sager om godkendelse af kommunevåben og -segl, ikke vil blive ændret.

For kommunerne vil lovforslaget kunne medføre, at der etableres en mere enkel og effektiv ledelse af den kommunale opgavevaretagelse. De økonomiske konsekvenser heraf er det ikke muligt at foretage et skøn over.

3. Hørte myndigheder

Lovforslaget har været forelagt Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen i Danmark samt Københavns og Frederiksberg Kommuner.

Endvidere har forslaget været forelagt Justitsministeriet, Finansministeriet (Budgetdepartementet og Administrations- og Personaledepartementet), Industriministeriet, Socialministeriet og Trafikministeriet.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Med lovforslaget vil der blive skabt udtrykkelig hjemmel til den opkrævning af gebyrer, som Patentdirektoratet foretager i henhold til bekendtgørelse nr. 182 af 16. marts 1990 om ansøgning og registrering af kommunevåben og -segl og tidligere bekendtgørelser herom. Efter bekendtgørelsen opkræves der en ansøgningsafgift på 2.000 kr. samt et udskriftsgebyr på 200 kr.

Til nr. 2

I sammenhæng med den foreslåede adgang til at indføre nye styreformer, herunder et udvalgsløst styre, er det anset for rimeligt at forhøje mindstekravet til medlemstallet i kommunalbestyrelser fra 7 til 9. Det bemærkes herved, at ingen kommuner i dag har et medlemstal under 9, og at kun én kommune har et medlemstal på 9.

Til nr. 3 og 4

Der skønnes ikke længere at være nogen begrundelse for de særlige regler i § 9 for amtsrådsmøder. Reglerne afviger fra reglerne i § 8 for kommunalbestyrelsesmøder bl.a. ved, at der ikke gælder noget krav om fremlæggelse af sagerne eller nogen ret for medlemmer til – med respekt af tavshedspligten – at gennemgå sagsmaterialet med ikke-medlemmer.

Endvidere er det almindeligt, at amtsrådene ligesom kommunalbestyrelserne afholder et månedligt møde.

Det foreslås derfor, at reglerne i § 9 ophæves, således at amtsrådene herefter er omfattet af de almindelige regler om kommunalbestyrelsesmøder i § 8 med hensyn til fastlæggelse og bekendtgørelse af møder, udsendelse og fremlæggelse af mødemateriale mv.

Til nr. 5

I § 18 er opregnet de anliggender, som økonomiudvalget skal eller kan varetage. Det er i praksis antaget, at andre anliggender ikke kan henlægges til

økonomiudvalget, bortset fra sådanne opgaver, som har en naturlig sammenhæng med økonomiudvalgets lovbestemte sagsområder.

I takt med tendensen i kommunerne til at begrænse antallet af stående udvalg er der imidlertid opstået et større behov for at kunne henlægge forvaltnings- eller driftsmæssige opgaver til økonomiudvalget. Med lovforslaget imødekommes dette ønske fra kommunal side.

Til nr. 6

Efter de gældende regler i § 24, stk. 3, udelukker en gruppedeling vedrørende valg af medlemmer til ét udvalg ikke andre gruppedelinger ved andre valg. Ved valg til stående udvalg må samme gruppedeling dog lægges til grund, da det ellers ikke er muligt at foretage den samlede fordeling af pladserne i de stående udvalg efter reglerne i § 27.

Det forhold, at der ved valg til økonomiudvalget kan foretages en anden gruppeanmeldelse end ved valg til stående udvalg, muliggør, at borgmesteren, som er født formand for økonomiudvalget, kan anmelde sig som énmandsgruppe ved valget til økonomiudvalget i modsætning til ved valget til de stående udvalg. Herved opnår den gruppe, som borgmesteren i øvrigt hører til, at borgmesterens plads ikke fragår i de pladser i økonomiudvalget, der tilkommer gruppen.

For at undgå, at en borgmester kan benytte sig af denne mulighed, foreslås det, at der skal gælde samme gruppedeling ved valg til økonomiudvalg og stående udvalg.

Til nr. 7

Bestemmelsen i § 31, stk. 3, hvorefter borgmesteren varetager den umiddelbare forvaltning af de anliggender, der ikke er henlagt til udvalg, foreslås ophevet. I praksis har bestemmelsen ikke nogen nævneværdig betydning. Når der fremkommer nye kommunale anliggender, skal disse placeres under det udvalg, de efter reglerne i styrelsesvedtægten nærmest hører til. Hvis det ikke ved en fortolkning af styrelsesvedtægten kan afgøres, under hvilket udvalg et anliggende hører, må borgmesteren sørge for, at kommunalbestyrelsen træffer afgørelse herom. Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om at henvise det pågældende anliggende til et bestående udvalg og senere ændre styrelsesvedtægten.

De anliggender, som i praksis er anset for omfattet af bestemmelsen i § 31, stk. 3, vedrører forberedelsen til kommunalbestyrelsen af sager vedrørende kommunalbestyrelsens interne forhold. Borgmesterens forberedelse af disse sager kan imidlertid også anses

for omfattet af borgmesterens funktion som formand for kommunalbestyrelsen, jf. styrelseslovens § 30, hvorefter formanden forbereder kommunalbestyrelsens møder.

Baggrunden for ønsket om ophævelsen af bestemmelsen er endvidere, at bestemmelsen ikke er forenelig med et udvalgløst styre.

Til nr. 8

Bestemmelsen i § 32 om formandens underskriftsbeføjelse er en legitimationsregel, som især har betydning for tinglysningsmyndighederne og långivere. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen i § 33 om næstformandens beføjelser, at næstformanden, når han fungerer i formandens forfald, bl.a. overtager formandens beføjelse til at underskrive vigtige dokumenter. Da det imidlertid beror på de konkrete omstændigheder, om borgmesterens forfald indebærer, at viceborgmesteren indtræder i borgmesterens funktioner, er det forbundet med usikkerhed for omverdenen, hvorvidt viceborgmesteren har fuldmagt til at underskrive de dokumenter, der er omfattet af bestemmelsen i § 32.

Hensynet til tinglysningsmyndighederne og omstættningens sikkerhed gør det derfor ønskeligt, at der skabes større klarhed om viceborgmesterens adgang til at underskrive dokumenter i forening med en af kommunalbestyrelsen dertil bemyndiget person.

Til nr. 9

Bestemmelsen om, at økonomiudvalget kan bemyndiges til at meddele tillægsbevillinger i tilfælde, hvor beløb fra en drifts- eller anlægsbevilling ønskes overført til en anden drifts- eller anlægsbevilling, er en ubetænkelig fravigelse af reglerne i styrelseslovens § 40, stk. 2, hvorefter bevillingsmyndigheden er hos kommunalbestyrelsen. Bemyndigelsen vil alene kunne omfatte omdisponeringer mellem meddelte drifts- og anlægsbevillinger, dvs. hovedkonto 0-6 i Budget- og regnskabssystem for kommuner og amtskommuner.

Det er forudsat, at økonomiudvalgets beslutning om omdisponering af midlerne træffes efter forudgående forhandling med de berørte udvalg, jf. styrelseslovens § 21, stk. 2.

I øvrigt må det i kommunalbestyrelsens bemyndigelse til økonomiudvalget være klart angivet, hvad bemyndigelsen omfatter, herunder hvorvidt bemyndigelsen er begrænset, f.eks. til bestemte beløbsstørrelser, udvalgsområder eller bevillingsområder eller således, at overførsel af beløb fra ét udvalgs bevilling til et andet udvalgs bevilling kræver samtykke fra begge udvalg.

Den foreslåede bemyndigelsesadgang svarer til en hjemmel i frikommuneloven, der blev indsat efter ønske fra Sønderjyllands Amtsråd med henblik på at opnå en administrativ forenkling i disse sager. De erfaringer, som amtskommunen har haft med bemyndigelsen til økonomiudvalget, har været meget positive. En tilsvarende bemyndigelsesadgang er endvidere gennemført ved frikommuneforsøg i Ebeltoft og Tinglev Kommuner, hvor erfaringerne ligeledes har været positive.

Til nr. 10

Ad § 65

Med bestemmelsen foreslås der indført adgang til at etablere et såkaldt »mellemsstyrelse« mellem et udvalgsstyre og et magistratsstyre.

Der har tidligere i betænkning nr. 894/1980 om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m.v., side 196 ff., været overvejet forskellige styrelsesmæssige mellemformer mellem det rene udvalgsstyre, som styrelsesloven bygger på, og det magistratsstyre, der findes i Århus, Aalborg og Odense Kommuner, jf. styrelseslovens § 64, og i Københavns Kommune, jf. den københavnske styrelseslov. Det var dog opfattelsen i udvalget, der afgav betænkningen, at udvalgsstyret skulle bevares også i mellemsstyret, dvs. at udvalgene fortsat skulle have den umiddelbare forvaltning.

Det foreslåede mellemsstyre afviger fra det traditionelle udvalgsstyre ved udvalgsformændenes placering og valg. Udvalgsformændene er sammen med borgmesteren medlemmer af økonomiudvalget og vælges ved et forholdstalsvalg. Herved styrkes økonomiudvalget som det planlæggende og koordinerende organ, og det muliggøres, at der i højere grad kan varetages tværgående helhedshensyn ved prioriteringen af kommunens ressourcer. En inddragelse af udvalgsformændene i økonomiudvalget vil tillige forbedre de informationsmæssige kanaler mellem økonomiudvalget og de stående udvalg.

På baggrund af betænkning nr. 894/1980 blev der i et lovforslag om ændring af styrelsesloven i 1980 medtaget et forslag om mellemsstyrelse, men forslaget blev udtaget under folketingsbehandlingen, jf. Folketingstidende 1980/81, tillæg A, sp. 430, og tillæg B, sp. 278.

I Esbjerg Kommune er der imidlertid senere i henhold til en hjemmel i frikommuneloven iværksat et forsøg med et mellemsstyre. Forsøgets formål er at opnå en sammenhæng i kommunens politiske ledelse. Når udvalgsformændene er medlemmer af økonomiudvalget, kan udvalgenes sektorinteresse bedre afpasses efter kommunens generelle politik,

og samtidig giver det mulighed for en bedre koordinering af de tværgående opgaver. I Esbjerg Kommunes forsøg består økonomiudvalget – ud over af borgmesteren og udvalgsformændene – af to af kommunalbestyrelsens øvrige medlemmer. Forsøget har haft et så tilfredsstillende forløb i denne valgperiode, at der i byrådet er et ønske om mellemsstyrelse også i den kommende valgperiode.

Det foreslåede mellemsstyre vil svare til Esbjerg Kommunes, idet det dog ikke er foreskrevet som en obligatorisk ordning, at der skal indvælges to af kommunalbestyrelsens øvrige medlemmer i økonomiudvalget. Det må tilkomme (amts)kommunerne selv at vurdere, hvorvidt dette må anses for hensigtsmæssigt. Hvis der er et ulige antal stående udvalg, vil det dog være nødvendigt at supplere økonomiudvalget med et yderligere medlem, idet medlemstallet skal være ulige, jf. § 17, stk. 1, i styrelsesloven.

Hvis det i kommunens styrelsesvedtægt fastsættes, at der ud over borgmesteren og udvalgsformændene tillige skal indvælges et yderligere antal kommunalbestyrelsesmedlemmer, vælges økonomiudvalgets medlemmer efter forholdstalsvalg og således, at borgmesterens og udvalgsformændenes pladser fragar i de pågældende gruppers pladser, jf. styrelseslovens § 25, stk. 2.

Når udvalgsformændene er valgt ved forholdstalsvalg og dermed normalt vil være valgt af såvel flertal som mindretal i kommunalbestyrelsen, må udvalgsformændene vælges for kommunalbestyrelsens funktionsperiode. Herved fraviges den almindeligt gældende regel om, at et stående udvalg til enhver tid kan vælge en ny formand, jf. styrelseslovens § 22, stk. 1.

Bestemmelse om indførelse af et mellemsstyre skal – ligesom det gælder forslaget om udvalgsstyre – træffes i styrelsesvedtægten.

Ad § 65 a

Med bestemmelsen indføres der adgang for kommunerne til at bestemme, at der ikke skal oprettes udvalg til varetagelse af den umiddelbare forvaltning. Der vil således kunne indføres et såkaldt »udvalgsstyre«, idet det dog vil være nødvendigt at oprette et stående udvalg til at træffe afgørelse om sociale ydelser mv. til enkeltpersoner, jf. den sociale styrelseslovs § 2, stk. 2. Endvidere skal kommuner, hvor kommunalbestyrelsen er havnebestyrelse, oprette et havneudvalg efter reglerne i trafikhavneloven, jf. den kommunale styrelseslovs § 19, stk. 2.

Forslaget er i overensstemmelse med et forslag herom i betænkning nr. 1168/1989 om de kommunale opgavers fordeling og finansiering, side 35 ff. I betænkningen er det anført, at kommunerne frit må

kunne vælge denne styreform, hvor den samlede kommunalbestyrelse får funktioner som både repræsentantskab og bestyrelse.

Det må forventes, at denne styreform – i modsætning til mellemformsstyret efter § 65 – særligt vil kunne anvendes i mindre kommuner, hvor omfanget af de kommunale opgaver og sagsmængden er mere begrænset.

I frikommuneloven er der hjemmel til indførelse af et sådant udvalgsløst styre, og Ravnsborg Kommune har fra 1. januar 1992 gennemført et forsøg hermed. Forsøget vurderes som positivt og er netop blevet forlænget til også at gælde for 1993, dvs. indtil frikommuneordningens ophør.

Ravnsborg Kommune har med forsøget ønsket at tilgodese følgende hovedhensyn:

Bredere politisk indflydelse, idet det enkelte byrådsmedlem vil få bedre mulighed for større indflydelse på det politiske plan, idet alle sager af politisk art herefter forelægges byrådet direkte.

Bedre mulighed for rekruttering af politikere, idet arbejdet som byrådsmedlem vil blive mindre tidskrævende, med færre møder.

Større åbenhed/bedre borgerservice, idet borgere og presse vil kunne følge forhandlinger og beslutninger i sagerne »fra start til slut« i byrådet, og sagsbehandlingen i enkeltsager vil blive hurtigere.

Lettere at bevare helheden/skabe fælles ansvar, idet byrådet herefter primært vil beskæftige sig med fastlæggelse af hovedmålsætninger, overordnede rammer og retningslinier – altså helhedspolitik – og typisk vil overlade enkeltsagsbehandlingen til forvaltningen.

Gennemførelse af et udvalgsløst styre nødvendigvis gør en stillingtagen til, hvordan opgaverne vedrørende udarbejdelse af budgetforslag og aflæggelsen af årsregnskabet skal varetages. Disse funktioner er i de udvalgsstyrede kommuner tillagt økonomiudvalget. Efter forslaget vil disse funktioner – som i Ravnsborg Kommunes forsøgsprojekt – blive tillagt borgmesteren, hvilket efter det oplyste ikke har givet anledning til problemer i Ravnsborg Byråd.

Ad § 65 b

Efter bestemmelsen i stk. 1 kan en ændret styreform vedtages (af den afgående kommunalbestyrelse) forud for og med virkning fra valgperiodens begyndelse. Da bestemmelse om ændret styreform skal træffes i styrelsesvedtægten (ved to behandlinger), kan den nyvalgte kommunalbestyrelse ikke på det konstituerende møde træffe bestemmelse om ændret styreform. Kommunalbestyrelsen kan imidlertid i løbet af valgperioden træffe bestemmelse om ændring af styreformen. Kommunalbestyrelsen vil herefter være

afskåret fra at ændre styreformen på ny for den pågældende valgperiode.

Bestemmelsen i stk. 2 giver indenrigsministeren bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om de foreslåede nye styreformer, såfremt der måtte være behov herfor. Der tænkes herved især på procedureforskrifter m.v., herunder eventuelt regler om næstformænd i udvalg.

Efter bestemmelsen kan indenrigsministeren tillige fastsætte regler om vederlag mv. Ministeren kan i den forbindelse fravige de almindeligt gældende regler i styrelseslovens §§ 16 og 16 a, idet der kan opstå behov for en bedre vederlæggelse af medlemmerne i det omfang, der er tale om arbejdsmæssigt mere tidskrævende og belastende hverv.

Ad § 65 c

Som omtalt under de almindelige bemærkninger til lovforslaget er det afgørende, at kommunerne har størst mulig grad af frihed til selv at vælge den udvalgsstruktur, som de lokale folkevalgte finder er bedst. I den henseende kan de gældende styrelsesregler, uanset de foreslåede nye styreformer, være en bremse for forsøg med ændret organisation af kommunestyret og for fornyelse og tilpasning til de lokale forhold.

Det foreslås derfor, at der indføres en dispensationsordning, således at indenrigsministeren kan godkende, at der – gældende for en valgperiode – sker fravigelser af reglerne i styrelsesloven om udvalgene og deres opgaver mv. De regler herom, der kan fraviges, svarer i det væsentlige til de regler, der kan fraviges i henhold til frikommuneloven.

Når indenrigsministerens godkendelse er anset for fornøden, skyldes det, dels at der er tale om fravigelser af lovens regler, dels at det må sikres, at der tages de nødvendige hensyn til mindretal og til en klar opgave- og kompetenceafgrænsning.

Med bestemmelserne i § 65 c, stk. 2 og 3, muliggøres det, at der vil kunne meddeles dispensation til etablering af andre styreformer. Der kan være tale om ændringer af gældende styreformer, herunder de foreslåede nye styreformer (mellemformsstyre og udvalgsløst styre), eller helt andre styreformer. Bestemmelse om sådanne ændrede styreformer kan højst gælde for valgperioden eller - i tilfælde hvor bestemmelse herom er truffet i løbet af valgperioden - højst for den resterende del af valgperioden. Med kravet om indenrigsministerens godkendelse af andre styreformer kan det sikres, at der tages hensyn til mindretal i kommunalbestyrelsen. Samtidig bemyndiges ministeren til at fastsætte regler for sådanne andre styreformer, herunder nødvendige eller ønskelige fravigelser af lovens regler.

Til § 2

Det foreslås, at reglerne træder i kraft den 1. juli 1993, således at kommunalbestyrelserne får mulig-

hed for at træffe beslutning om indførelse af en af de nye styreformer, inden de nyvalgte kommunalbestyrelser i perioden 1. – 15. december 1993 skal afholde deres konstituerende møder.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

§ 1

I lov om kommunernes styrelse, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 483 af 21. juni 1991, som æn-
dret ved § 38 i lov nr. 337 af 14. maj 1992, § 1 i
lov nr. 479 af 24. juni 1992, § 5 i lov nr. 501 af
24. juni 1992 og § 76 i lov nr. 1054 af 23. de-
cember 1992, foretages følgende ændringer:

1. § 4, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Kommunevåben og -segl, der er re-
gistreret i Patentdirektoratet, er forbeholdt de
kommunale myndigheder i den pågældende
kommune. Industriministeren fastsætter regler
om ansøgning, registrering, udslettelse mv. af
kommunevåben og -segl samt regler om geby-
rer for indlevering af ansøgning og for udskrif-
ter af registret.«

*Stk. 2. Kommunevåben og -segl, der er an-
meldt for Patentdirektoratet efter regler, der
fastsættes af industriministeren, er forbeholdt
de kommunale myndigheder i den pågælden-
de kommune.*

2. I § 5 ændres »7« til: »9«.

§ 5. Kommunalbestyrelsens medlemstal
fastsættes i styrelsesvedtægten. Medlemstal-
let skal være ulige og mindst 7 og højst 31.

3. I § 8, stk. 1, 1. pkt., udgår ordene: »i primær- kommuner«.

§ 8. Kommunalbestyrelsen i primærkom-
muner træffer beslutning om, når og hvor or-
dinære møder skal afholdes, og der inddryk-
kes i begyndelsen af hvert regnskabsår be-
kendtgørelse herom i den lokale presse efter
kommunalbestyrelsens bestemmelse. I be-

kendtgørelsen angives tillige, på hvilke steder
i kommunen der vil være fremlagt sagsforteg-
nelse samt udskift af beslutningsprotokollen,
jf. stk. 4. Ordinært møde afholdes som regel
mindst én gang om måneden og bekendtgøres
forud i den lokale presse efter kommunalbe-
styrelsens bestemmelse.

4. § 9 ophæves.

§ 9. Amdtsrådet holder som regel møde
mindst 8 gange årligt. Møde skal afholdes,
når amtsborgmesteren eller en tredjedel af
medlemmerne forlanger det. Møderne be-
kendtgøres så vidt muligt forud i den lokale
presse efter amtsrådets bestemmelse. I be-
kendtgørelsen angives tillige, på hvilke steder
i amtskommunen der vil være fremlagt sags-
fortegnelse samt udskrift af beslutningsproto-
kollen, jf. stk. 3.

*Stk. 2. Amtsborgmesteren giver forinden
møderne i videst muligt omfang medlemmerne
underretning om, hvilke sager der vil komme
til behandling på mødet.*

*Stk. 3. En fortegnelse over de sager, der vil
komme til behandling på amtsrådets møde,
samt en udskrift af beslutningsprotokollen
skal med de begrænsninger, der følger af lov-
givningens regler om tavshedspligt, så vidt
muligt være fremlagt et eller flere steder i
amtskommunen.*

5. I § 18 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Økonomiudvalget kan endvidere va-
retage den umiddelbare forvaltning af andre
kommunale anliggender.«

6. I § 24, stk. 3, indsættes efter 1. pkt.:

»Ved valg til økonomiudvalg og stående udvalg skal dog foretages samme gruppeanmeldelse.«

Stk. 3. Forholdstalsvalg i henhold til denne lov foretages på grundlag af d'Hondts metode efter følgende regler: kommunalbestyrelsens medlemmer deles i de grupper, hvori medlemmerne har anmeldt for formanden at ville stemme sammen ved det pågældende valg. Hver gruppes medlemstal deles med 1, 2, 3 osv. De herefter fremkomne kvotienter angiver den rækkefølge, i hvilken de enkelte grupper kan vælge deres repræsentanter. Er to eller flere kvotienter lige store, afgøres rækkefølgen ved lodtrækning. Når det antal repræsentanter, der tilkommer de enkelte grupper, er bestemt, skal grupperne straks meddele formanden, hvilke personer der udpeges til de dem tilfaldne pladser. Giver en gruppe afkald på sin ret til at få en eller flere repræsentanter, fordeles de ledigblevne pladser mellem de andre grupper på den foran angivne måde.

7. § 31, stk. 3, ophæves.
Stk. 4 bliver herefter stk. 3.

Stk. 3. Formanden har den umiddelbare forvaltning af de anliggender, som ikke er henlagt til udvalg m.v.

8. I § 32 indsættes efter »formand«: »eller næstformand (næstformænd)«.

§ 32. Dokumenter vedrørende kommunens køb og salg af fast ejendom, optagelse af lån og påtagelse af garantiforpligtelser skal underskrives af kommunalbestyrelsens formand og en person, der er bemyndiget dertil af kommunalbestyrelsen.

9. I § 40, stk. 2, indsættes som 4. pkt.:

»Endvidere kan kommunalbestyrelsen bemyndige økonomiudvalget til at meddele til lægsbevillinger i tilfælde, hvor beløb fra en drifts- eller anlægsbevilling ønskes overført til en anden drifts- eller anlægsbevilling.«

Stk. 2. Bevillingsmyndigheden er hos kommunalbestyrelsen. Foranstaltninger, der vil medføre indtægter eller udgifter, som ikke er bevilget i forbindelse med vedtagelsen af årsbudgettet, må ikke iværksættes, før kommu-

nalbestyrelsen har meddelt den fornødne bevilling. Dog kan foranstaltninger, der er påbudt ved lov eller anden bindende retsskrift, om fornødent iværksættes uden kommunalbestyrelsens forudgående bevilling, men bevilling må da indhentes snarest muligt.

10. Efter § 64 indsættes:

»§ 65. Kommunalbestyrelsen kan i styrelsesvedtægten træffe bestemmelse om, at økonomiudvalget består af kommunalbestyrelsens formand, der tillige er formand for udvalget, og formændene for de stående udvalg samt eventuelt et yderligere antal kommunalbestyrelsesmedlemmer.

Stk. 2. Formændene for de stående udvalg vælges af kommunalbestyrelsen på det konstituerende møde umiddelbart efter valget af kommunalbestyrelsens formand og næstformand (næstformænd). Valget foretages ved forholdstalsvalg og således, at samme gruppeanmeldelse gælder ved de efterfølgende valg til stående udvalg og økonomiudvalg, jf. stk. 3 og 4. Valgene har virkning for kommunalbestyrelsens funktionsperiode.

Stk. 3. Grupperne bestemmer i den rækkefølge, hvori de har opnået ret til at besætte pladser som udvalgsformænd, i hvilke udvalg og med hvilke medlemmer de ønsker at besætte formandsposterne. Intet medlem kan udpeges til mere end én formandspost. Ved fordelingen regnes posten som formand for økonomiudvalget som den første af de formandsposter, der kan tilkomme den gruppe inden for kommunalbestyrelsen, til hvilken kommunalbestyrelsens formand hører. Når udvalgsformændene er valgt, vælges de øvrige medlemmer af de stående udvalg efter reglerne i §§ 25 og 27, idet en udvalgsformands plads regnes som den første af de pladser, der kan tilkomme den gruppe inden for kommunalbestyrelsen, til hvilken udvalgsformanden hører.

Stk. 4. Er det i styrelsesvedtægten fastsat, at økonomiudvalget består af et yderligere antal kommunalbestyrelsesmedlemmer, jf. stk. 1, vælges medlemmerne til økonomiudvalget efter forholdstal og således, at de i henhold til stk. 1 besatte pladser fragår i de pågældende gruppers pladser.

§ 65 a. Kommunalbestyrelsen kan i styrelsesvedtægten træffe bestemmelse om, at der ik-

ke nedsættes økonomiudvalg og stående udvalg til at varetage den umiddelbare forvaltning af kommunens anliggender, jf. dog § 19, stk. 2.

Stk. 2. I kommuner, der styres efter reglerne i stk. 1, varetager kommunalbestyrelsens formand de beføjelser, der i § 37, stk. 1, og § 45, stk. 1, er henlagt til økonomiudvalget.

§ 65 b. Bestemmelse om, at en kommune skal styres efter reglerne i § 65 og § 65 a, kan træffes forud for eller i løbet af kommunalbestyrelsens valgperiode. Har en kommunalbestyrelse i løbet af valgperioden truffet bestemmelse om en ændret styreform, er denne bindende for den resterende del af valgperioden.

Stk. 2. Indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om styrelsen af kommuner, der styres efter reglerne i § 65 og § 65 a, herunder regler om vederlag mv., der fraviger reglerne i §§ 16 og 16 a.

§ 65 c. Med indenrigsministerens godkendelse kan en kommunalbestyrelse i styrelsesvedtægten fastsætte regler gældende for en valgperiode, der afviger fra reglerne i denne lovs §§ 15 a - 18, § 19, stk. 1, § 20, stk. 3 og 4, §§ 21, 22, 27, 28, 37, 38 og § 45, stk. 1 og 2.

Stk. 2. En kommunalbestyrelse kan med indenrigsministerens godkendelse træffe bestemmelse i styrelsesvedtægten om en anden styreform end de styreformer, der er nævnt i § 65 og § 65 a. Bestemmelse herom træffes forud for eller i løbet af kommunalbestyrelsens valgperiode og kan højst gælde for valgperioden eller den resterende del af valgperioden.

Stk. 3. Indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om en styreform, der godkendes efter stk. 2, herunder om de fravigelser af denne lovs indhold, som styreformen nødvendiggør eller gør ønskelig.«